

Делът на децата и младежите в ромската общност е близо два пъти по-висок от този при българите, но шансът им да достигнат пенсионна възраст е 4,4 пъти по-малък.

През последните две десетилетия и особено след 1989 г. раждаемостта в българското общество намаля сред всички етнически общности. Тежката икономическа криза и чувството за несигурност, породено от различните социални промени, наложиха като предпочитан модел семейството с едно-две деца. По данни от настоящето социологическо изследване такъв е декларираният предпочитан модел за 70% от изследваните роми, въпреки че практиката съществено го опровергава. Тук се изкушаваме да приведем данните от социологическото изследване "Етнокултурната ситуация в България - 1992 г." за сравнение. Тогава 49% от изследваните 777 роми декларираха, че не искат да имат повече от две деца (22).

Декларираните предпочитания за оптималния брой деца в ромското семейство през 1992 г. са много по-близки до тези през 1978-1980 г., отколкото до тези през 1994 г. По данни от социологическото изследване "Утвърждаване на социалистическия начин на живот сред българските граждани от цигански произход" от 1978-80 г. за 46,1% от ромите идеалният семеен модел включва три деца, 40,5% смятат, че в семейството е най-добре да има две деца, 6,4% мечтаят за четири деца, а 3,9% - за повече от четири (23).

Несъмнено данните за желан брой деца в ромското семейство, получени при настоящето изследване, са силно повлияни от ситуационния фактор - икономическата криза - и не бива да бъдат интерпретирани еднозначно като дълбока и трайна промяна в традиционните ценности и нагласи на ромите за семейството.

Официалните статистически данни потвърждават експертната оценка на лекарите в циганските махали, че през последните пет години раждаемостта в циганските квартали рязко спада. Но изследването потвърди една тревожна тенденция: докато това твърдение е вярно за ромската общност като цяло, то е невалидно за застрашително увеличаващата се група на силно маргинализираните цигани.

По експертни оценки на българските циганолози Е. Марушиакова и В. Попов до 1989 г. групата на "аномиралите" цигани е била твърде ограничена - около 1,5-3% (вж. Протокол от експертния съвет по приемането на доклада от социологическото изследване "Етнокултур